Teisipäev, 4. veebruar 2014

P7_TA(2014)0066

Väikesed põllumajandusettevõtted

Euroopa Parlamendi 4. veebruari 2014. aasta resolutsioon väikeste põllumajandusettevõtete tuleviku kohta (2013/2096(INI))

(2017/C 093/08)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse ühise põllumajanduspoliitika eesmärke, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 39, eelkõige eesmärke „tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel“ ja „[…] kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, eelkõige põllumajandusega tegelevate inimeste isikutulu suurendamise teel“,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1307/2013, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames toetuskavade alusel põllumajandustootjatele makstavate otsetoetuste eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 637/2008 ja (EÜ) nr 73/2009, ([1]) eelkõige selle määruse artikleid 32 ja 61, milles käsitletakse vastavalt ümberjagamismakseid ja väikeste põllumajandustootjate süsteemi,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005, ([2]) eelkõige selle määruse artikleid 7 ja 19, milles käsitletakse vastavalt temaatilisi programme põllumajandusettevõtete arengut ning majandustegevust,

— võttes arvesse komisjoni 3. mai 2011. aasta teatist „Meie elukindlustus, meie looduskapital: ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020“ (COM(2011)0244),

— võttes arvesse oma 7. septembri 2010. aasta resolutsiooni põllumajandustootjate õiglase sissetuleku ja toiduainete tarneahela parema toimimise kohta Euroopas ([3]),

— võttes arvesse 2013. aasta analüüsi „Elatuspõllumajandus – selle väärtused ja arengusuunad“, mille tellis Euroopa Parlamendi poliitikaosakond B (struktuuri- ja ühtekuuluvuspoliitika),

— võttes arvesse kodukorra artiklit 48,

— võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni raportit (A7-0029/2014),

A. arvestades, et väikesi põllumajandusettevõtteid mõjutab pidevalt demograafiline, kaubanduslik ja tehnoloogiline surve, mis viib järk-järgult põllumajandustegevusest loobumiseni ja elanikkonna lahkumiseni piirkondadest, kus kõige rohkem esineb selliseid ettevõtteid, ning mille tulemusel loobutakse väikesemahulisest kariloomakasvatusest ja lõpetatakse spetsiifiliste kohalike kultuuride kasvatamine;

B. arvestades, et need väikesed ettevõtted on tänaseks ELis veel valdav sotsiaalne põllumajandusmudel, mis saab ja peab eksisteerima koos teiste suuremate ja rohkem turgudele orienteeritud põllumajandusmudelitega;

C. arvestades, et väikesed põllumajandusettevõtted ei täida mitte ainult tootmisfunktsiooni, vaid ka olulisi avalike hüvede pakkumisega seotud funktsioone; arvestades, et nende hulka kuuluvad looduse ja paikkonnaga seotud funktsioonid (need aitavad hoida Euroopa maapiirkonna eripärasid ning kaitsevad maapiirkonna mitmekesisust), ühiskondlikud funktsioonid (miljonite inimeste ülalpidamine Euroopas, vaesuse ennetamine ja tööjõuvaru loomine tööstuse ja muude majandusharude, nagu turismisektori jaoks) ning kultuurialased funktsioonid (traditsioonide, rahvakommete ja muude mittemateriaalsete ajalooliste väärtuste säilitamine, piirkondlike ja traditsiooniliste toodete valmistamine);

([1]) ELT L 347, 20.12.2013, lk 608.
([2]) ELT L 347, 20.12.2013, lk 487.
([3]) ELT C 308 E, 20.10.2011, lk 22.

D. arvestades, et väikesed põllumajandusettevõtted loovad soodsad tingimused põllumajandustegevuseks, mis on keskkonnahoidlik ja tagab loomade heaolu;

E. arvestades, et elanikkonna arvu vähenemine ja inimeste maapiirkondadest lahkumine mõjutavad oluliselt elutingimusi maapiirkondades – ning seetõttu ka põllumajandustootjate elukvaliteeti ja töötingimusi – ning need on sageli määravad tegurid otsustes hoida väike ettevõte alles või see kaotada; arvestades, et maapiirkonnas eelkõige noortele võimaluste loomine on väikeste põllumajandusettevõtete tuleviku jaoks määrava tähtsusega;

F. arvestades, et mõnes piirkonnas tagab väikeste põllumajandusettevõtete kohalolek ja ellujäämine sissetuleku ning vähendab elanikkonna lahkumist;

G. arvestades, et turuhindade suurt kõikumist muudavad veel hullemaks vahendajatena tegutsevad ostjad, kes dikteerivad hindu, kasutades ära tootjate haavatavust;

H. arvestades, et väikesed põllumajandusettevõtted on enamasti paindlikumad ja kohanduvad paremini turu kriisiolukordadega;

I. arvestades, et paljud Euroopa väikesed põllumajandusettevõtted on spetsialiseerunud ja moodustavad omavahel tootjaorganisatsioone, mistõttu on neil põhjendatud võimalus pakkuda toodangut toiduaineteturule suuremate ettevõtetega samadel tingimustel;

J. arvestades, et väikeste põllumajandusettevõtete probleemid nõuavad laiemat lähenemisviisi; arvestades, et seejuures võimalike alternatiivsete sissetulekuallikate toetamine ja mitmekesistumise võimalus ning põllumajandussektori väliste töökohtade loomine ning avalike teenuste osutamine maapiirkondades on väikeste põllumajandusettevõtete tuleviku ja maapiirkondade arengu seisukohalt väga olulised;

K. arvestades, et väikesi põllumajandusettevõtteid ei võeta ühise põllumajanduspoliitika raames piisavalt arvesse, ning arvestades, et see tuleneb muuhulgas ühise põllumajanduspoliitika toetuste struktuurist, mis põhineb suurel määral pinnapõhisel ja ajaloolisel tootmisel, mistõttu see ei ole võimeline olukorra ja väikeste põllumajandustootjate funktsiooniga sobivalt kohanduma, ning sellest, et mõned liikmesriigid on kehtestanud teises sambas abikõlblikkuse minimaalsed kriteeriumid ning sellest, et liikmesriigid ei ole võtnud kasutusele rakendusmeetmeid, mis aitaksid rahuldada kõnealuste ettevõtete vajadusi;

L. arvestades, et väikesed põllumajandusettevõtted kogevad raskusi rahalise toetuse saamisel, kuna neil võib olla raske pääseda ligi ELi programmide finantsvahenditele, kuna nad ei suuda täita abikõlblikkust puudutavaid omaosalus- ja/või mahunõudeid või nende krediidivõime on madal või olematu;

M. arvestades, et äärepoolseimate piirkondade väikesed põllumajandusettevõtted peaksid samuti saama erilist tähelepanu, arvestades kahekordsete piirangutega olusid, kus nad oma tegevust arendavad;

N. arvestades, et täiendavatel ja kõrvaltegevustel on paljude väikeste põllumajandusettevõtete jaoks suur tähtsus;

O. arvestades, et mõnda liiki väikesed põllumajandusettevõtted, nt elatustalud, toimivad täieliku puuduse vastase puhvrina, tagades vähesegi toidu ja sissetuleku;

P. arvestades, et mõnel juhul puudub piisav haldustoetus ja kvaliteetne nõustamine, arvestades liikmesriikide sageli loodud tarbetut bürokraatiabarjääri, ning et mõnede väikeste põllumajandusettevõtete omanikel ei ole asjakohaseks tõhusaks haldamiseks vajalikke vahendeid ega kogemust;

Q. arvestades, et väikestel põllumajandusettevõtetel on nende geograafilisest hajutatusest tulenevalt toiduahelas palju nõrgem läbirääkimispositsioon kui teistel turul osalejatel, ning arvestades, et see on väikeste põllumajandusettevõtete puhul eriti tõsine probleem;

R. arvestades, et väikestel põllumajandusettevõtetel on eriline roll elu säilitamisel teatud piirkondades, nagu mägipiirkonnad, ebasoodsate majandamistingimustega piirkonnad ja ääremaad, rääkimata piirkondadest, kus põllumajandus on geograafiliste ja morfoloogiliste piirangute tõttu üks väheseid, kui mitte ainus, majanduslikult jätkusuutlik tegevusala;

S. arvestades, et väikestes põllumajandusettevõtetes tegutsevate perekondade sissetulekute tase ja elatustase on palju madalamad kui kaubanduslikus põllumajanduses ja muudes majandussektorites hõivatud põllumajandustootjatel,

Teisipäev, 4. veebruar 2014

T. arvestades, et paljud väiksemad põllumajandusettevõtted ei suuda üksnes põllumajandusest ära elada ja püsimajäämise tagamiseks on vaja alternatiivseid sissetulekuallikaid; arvestades aga ka seda, et väiksemad põllumajandusettevõtted peaksid üha rohkem keskenduma oma ettevõtte elujõulisusele ja kasumlikkusele;

U. arvestades, et väikesed põllumajandusettevõtted tagavad paljudes piirkondades elatise perekondadele, kellel ei ole võimalik leida muid sissetulekuallikaid;

V. arvestades, et puuduvad piisavad ja usaldusväärsed andmed väikeste põllumajandusettevõtete olukorra kohta ja ühise põllumajanduspoliitika meetmete mõju kohta sellele sektorile, ning et väikesed põllumajandusettevõtted on liikmesriigiti väga erinevalt määratletud;

W. arvestades, et mõned väiksemad põllumajandustootjad, näiteks mesinikud, ei oma maad või ei kasuta seda, mis takistab nende kaasamist väikestele põllumajandusettevõtetele mõeldud korda;

X. arvestades, et ÜRO Peaassamblee on kuulutanud 2014. aasta rahvusvaheliseks pere-põllumajandusettevõtete aastaks;

1. kutsub liikmesriike ja Euroopa Komisjoni üles võtma uue ühise põllumajanduspoliitika raames asjakohaseid meetmeid ja koostama suunised 2020. aastale järgnevaks perioodiks, pöörates rohkem tähelepanu väikeste pere-põllumajandusettevõtete erivajadustele, sest need põllumajandusettevõtted täidavad olulist rolli Euroopa põllumajandusmudelis ja aitavad kaasa maapiirkondade mitmefunktsioonilisele arengule ning piirkondade säästvale arengule üldiselt;

2. kutsub jätkuvalt toetama põllumajandusmaade konsolideerimist ja maksma tasusid põllumeestele, kes osalevad väikeste põllumajandusettevõtete süsteemis ja kes on andnud oma maad lõplikult üle teistele põllumeestele tõhusa meetmena põllumajanduse tootmisstruktuuri parandamiseks;

3. on arvamusel, et ainuüksi väikeste põllumajandusettevõtete arvu vähendamine ei tohiks olla restruktureerimismeetmete peamine eesmärk, sest see ei tõsta suurte põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet; kutsub seetõttu liikmesriike üles pakkuma välja asjakohaseid lahendusi ja väikeste majapidamiste arengumudeleid, mis arvestaks asjaomase liikmesriigi ja piirkonna põllumajanduse eripärasid, et suurendada väikeste põllumajandusettevõtete konkurentsivõimet, elujõulisust ja kasumlikkust, edendada ettevõtlikkust, luua töökohti ja takistada maapiirkondade tühjenemist;

4. on arvamusel, et inimeste maapiirkondadest lahkumist ja elanikkonna arvu vähenemist maapiirkondades tuleb viivitamatult takistada, et tagada väikestele põllumajandusettevõtetele sobivad tingimused ja jätkusuutlik perspektiiv; palub liikmesriikidel tõhusalt kasutada ELi olemasolevaid vahendeid, et edendada infrastruktuuri, haridusvõimalusi, ravi- ja hooldusvõimalusi, lapsehoiuteenust, kiire interneti kättesaadavust ning VKEde loomist ja arendamist maapiirkondades, et tagada võrdsed elutingimused linnas ja maal; soovitab keskenduda kestlike tulevikuväljavaadete loomisele noortele, hea haridusega inimestele ja naistele;

5. julgustab suurendama otsemüüki, näiteks traditsiooniliste toodete otsemüüki kohalikel ja piirkondlikel turgudel, et arendada väikestes põllumajandusettevõtetes töötlemise vormi, mille puhul järgitaks jätkusuutlikkuse ja vastutuse põhimõtteid ning vajalikku ja proportsionaalset kontrollisüsteemi; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles vaatama uuesti läbi toiduohutusega seotud kehtivad õigusaktid, et vähendada koormust ja kõrvaldada takistused, mida need õigusaktid võivad luua väikestele põllumajandusettevõtetele oma toodangu töötlemisel ja müümisel; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles looma platvormi heade tavade vahetamiseks väikestes põllumajandusettevõtetes toimuva toiduainete töötlemise reguleerimise ja kontrollimise valdkonnas; kutsub samuti kohalikke omavalitsusi üles olema aktiivsemad otsemüügi taristu loomisel, sh kohalike ja linnas paiknevate müügikohtade loomisel, lihtsustades sel viisil tarbijatele ligipääsu odavatele, tervislikele ja kvaliteetsetele põllumajandussaadustele;

6. leiab, et peale ühise põllumajanduspoliitika tuleks väikeste põllumajandusettevõtete probleemide lahendamisse kaasata ka muid ELi poliitikasuundi, sh ühtekuuluvuspoliitikat, et parandada tehnilist taristut ja suurendada avalike teenuste kättesaadavust maapiirkondades, samal ajal tuleks Euroopa Ühtekuuluvusfondi vahenditest rahastada ühiskondlikke ja sotsiaalseid meetmeid, mis on seotud sotsiaalse kaasatuse, hariduse, koolituse ja teadmussiiret; on arvamusel, et kuna need väikesed põllumajandusettevõtted ei mõjuta turgu märkimisväärselt, võib Euroopa Komisjoniga kokkulepitud alustel lubada lisatoetusi riiklikest vahenditest eeldusel, et ei rikuta konkurentsi põhimõtteid;

7. juhib tähelepanu survele tõsta põllumajandusmaa hindasid, mis tuleneb eelseisva maamüügi turu liberaliseerimisest uutes liikmesriikides; rõhutab, et maa hinna tõus mõjutab kõige rohkem väikeste põllumajandusettevõtete omanikke;

8. kutsub liikmesriike üles tagama, et nende haridussüsteemis oleks asjakohane taristu põllumajandusalaseks kutseõppeks ja koolituseks;

9. juhib tähelepanu survele, mida avaldatakse põllumajandusmaa hindadele valglinnastumise tagajärjel;

10. väljendab suurt heameelt asjaolu üle, et uue ühise põllumajanduspoliitika esimese samba raames on kehtestatud toetused väikestele põllumajandustootjatele, on siiski arvamusel, et lihtsustatud on vaid ülekannete vormi ning väikesed otsetoetused ei anna arenguvõimalust, mistõttu nendest meetmetest ikkagi ei piisa väikeste põllumajandusettevõtete olukorra parandamiseks ELis; on arvamusel, et tuleks luua mehhanism, mis võimaldaks väikestel põllumajandusettevõtetel esitada mitmeaastaseid otsetoetuste taotlusi, mida tuleks uuendada vaid juhul, kui põllumajandusettevõttes tehakse muudatusi;

11. juhib veel kord tähelepanu asjaolule, et liikmesriikides antavate põllumajandustoetuste vahel on märkimisväärne erinevus, mis tuleb uute liikmesriikide arvelt;

12. rõhutab, et kuna väikeste põllumajandusettevõtete jaoks on ÜPP esimese samba kava vabatahtliku iseloomuga, tuleb kindlasti vaadata läbi kõik ühise põllumajanduspoliitika teises sambas väiketootjatele ette nähtud toetusvõimalused ja neid kasutada;

13. on seisukohal, et lisaks kõnealustele meetmetele tuleb kindlasti leida tõhus viis nende väikeste põllumajandusettevõtete toetamiseks, kelle tegevus ja tooted ei ole seotud põllumajandusmaa omamise ja/või kasutamisega;

14. kutsub liikmesriike üles kehtestama asjakohaseid rahastamisvahendeid, näiteks mikrokrediidi, laenuintresside subsideerimise, kapitalirendi, esimeste osamaksete tasumise või laenugarantiidena; on peale selle arvamusel, et selliste toetuste juurutamiseprotsessi tuleks kaasata piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused;

15. rõhutab, et ka väikeste põllumajandusettevõtete jaoks kehtivad hea põllumajandustava nõuded ning Euroopa ja vastava riigi õigusaktid, eelkõige seoses põllumajandusliku tootmise ning tarbijate ja keskkonna kaitsega, ning seetõttu on oluline põllumajandustootjate miinimumkvalifikatsioon; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles välja selgitama, kuidas oleks võimalik seda miinimumkvalifikatsiooni väikeettevõttele sobilikus vormis ulatuslikult korraldada;

16. nõuab, et tasuta nõustamine vastaks paremini väikeste põllumajandusettevõtete vajadustele, et lihtsustaks menetlusi, mis on seotud teavitamise, koolituse, riski hindamise ja tervisekontrolliga, et käivitataks teabekampaaniad, et jagataks toiduainete lühikese tarneahela häid tavasid ning et pakutaks tehnilist abi ELi toetuste taotlemisel ja nõustamist, mis võimaldaks kohandada põllumajandusettevõtte tootmistegevuse profiili nende tootmis- ja keskkonnapotentsiaaliga;

17. rõhutab, et väikesed põllumajandusettevõtted peavad koonduma organisatsioonidesse, tootjate rühmadesse või kooperatiividesse ning käivitama ühiseid turunduskampaaniaid; leiab, et kõik väikeste põllumajandusettevõtete koostöövormid ühistute, tootjaorganisatsioonide või tootmisvahendite, nt masinate ühiskasutuse näol peaksid saama ELi ja riiklike mehhanismide raames eritoetust;

18. on arvamusel, et mägistel aladel ja ebasoodsate majandamistingimustega piirkondades ning äärealadel paiknevad väikesed põllumajandusettevõtted peaksid saama kasutada tootmisega seotud toetusi, näiteks loomakasvatuse jaoks, sest loomad täidavad muuhulgas ka keskkonnaga seotud funktsioone;

19. on arvamusel, et põllumajandustegevuses on olulisem kui kunagi varem tegeleda strateegiaga, millele peaksid tähelepanu pöörama kõik liikmesriigid, leidmaks lahendusi väikeste põllumajandusettevõtete omanike jaoks nende tegevuse jätkamiseks, nii et põllumajandussaaduste müügihinnad ja tootmiskulud oleksid tasakaalus;

20. kutsub liikmesriike üles lisama oma I ja II samba programmidesse väikestele põllumajandusettevõtetele suunatud allprogramme ja meetmeid; osutab asjaolule, et piisava sissetuleku tagamiseks peavad eelkõige väikesed ettevõtted arendama näiteks turismialaseid täiendavaid kõrvaltegevusi; rõhutab, et sellega seoses on oluline tagada, et ÜPP teisel sambal on piisavalt ressursse ning et maaelu arengu programmid on nõuetekohaselt keskendunud väikeettevõtete vajadustele;

Teisipäev, 4. veebruar 2014

21. soovitab laiendada põllumajandusliku raamatupidamise andmevõrgu ulatust, et uurida väikeste põllumajandusettevõtete olukorda, ühise põllumajanduspoliitika mõju neile ja kavandada nende majapidamiste arengut;

22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.